UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

5 Occidens judex perversos inde meretur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

& verbis Apoſtoli Petri Ananias, & uxor ejus (ſicut in Actibus Apoſtolorum *a* legimus) exanimes ceciderunt, nec reſuſcitati ſunt, ſed ſepulti.

1 ¶ Ea vindicta] *Apud B. Auguſtinum & Anſelmum ſic legitur.* Neque hic ea vindicta prohibetur, quæ ad correctionem valet etiam. Ipſa enim pertinet ad miſericordiam, nec impedit, &c.

2 ¶ Servus] *Totus hic locus reſtitutus eſt ex Evangelio & B. Auguſtino, multaq; alia ſunt emendata.*

3 ¶ Quia Pater] *In originali legitur,* qua pater in parvulum filium, quem, &c.

C. LII. ¶ *Quæ veritati contraria ſunt, Chriſtiani perſequi debent.*

Item Auguſtinus *contra Creſconium grammaticum, lib. 3.*

QVisquis *b* Chriſtianum 1 (inquis) perſequitur, Chriſti eſt inimicus. Verum dicis, ſi 2 non hoc in illo perſequitur, quod Chriſto eſt inimicum. Neque enim dominus in ſervo, pater in filio, maritus in conjuge, cùm ſint uterque Chriſtiani, non debent perſequi vitia Chriſtianæ contraria veritati. An verò, ſi non perſequantur, non rei negligentiæ meritò tenebuntur?

1 ¶ Chriſtianum] *Antea legebatur.* Quiſquis Chriſtianus iniquum non perſequitur. *Emendatum eſt ex originali. Sunt enim verba Creſconii, quod etiam auctor gloſſæ animadvertit.*

2 ¶ Si non] *Apud B. Auguſtinum eſt,* ſed hoc in illo. *Verum Ivo & Panormia, cum Gratiano concordant.*

C. LIII. ¶ *Quemadmodum homo debet diligere proximum ſicut ſeipſum.*

Item Auguſtinus *ad Macedonium, epiſt. 52.*

DEbet *c* homo diligere proximum tanquam ſeipſum, ut quem potuerit hominem, vel beneficentiæ conſolatione, vel informatione doctrinæ, vel diſciplinæ coërcitione, adducat ad colendum Deum.

C. LIV. ¶ *De eodem.*

Item Auguſtinus *ad Donatum Presbyterum, epiſt. 204.*

MAli ſunt prohibendi à malo, & cogendi ad bonum.

¶ *De hac re copioſè diſputat B. Auguſtinus in c. diſplicet. ſup. ead. Hic verò ſumma illius diſputationis paucis verbis collecta eſt.*

Ex his omnibus colligitur, quòd vindicta eſt inferenda non amore ipſius vindictæ, ſed zelo juſtitiæ: non ut odium exerceatur, ſed ut pravitas corrigatur. Sed cùm vindicta aliquando inferatur damnis rerum, aliquando flagellis, aliquando etiam morte, quæritur, an ſit peccatum judici vel miniſtro, reos morti tradere.

QVÆSTIO V.

1 *QVod autem nulli liceat aliquem occidere, illo præcepto probatur, quo Dominus in lege homicidium prohibuit, dicens.* d [*Non occides.*] *Item in Evangelio:* e [*Omnis, qui acceperit gladium, gladio peribit.*]

C. I. ¶ *Mali non ſunt interficiendi, ſed flagellis emendandi.*

Item Auguſtinus *ad Marcellinum comitem, de Donatiſtis captis, epiſt. 159.*

CIrcumcelliones *f* illos, & clericos partis Donati, quos de Hypponenſi civitate *g* ad judicium pro factis eorum, publicæ diſciplinæ cura deduxerat, à tua nobilitate comperi auditos, & plurimos eorum de homicidio, quod in Reſtitutum catholicum Presbyterum commiſerunt, & de cæde Innocentii alterius catholici Presbyteri, atque de oculo ejus effoſſo, & de digito præciſo fuiſſe confeſſos. Vnde mihi ſollicitudo maxima incuſſa eſt, ne fortè ſublimitas tua cenſeat eos tanta legum ſeveritate plectendos, ut qualia fecerunt, talia patiantur. Ideoque his literis obteſtor fidem tuam, quam habes in Chriſto, per ipſius Domini noſtri miſericordiam, ut hoc ne facias, nec omninò fieri permittas. Quamvis enim ab illorum interitu diſſimulare poſſemus, qui non accuſantibus noſtris, ſed illorum notariis 1, ad quos tuendæ publicæ pacis vigilantia pertinebat, præſentati videantur examini, nolumus tamen paſſiones ſervorum Dei, quaſi vice talionis, paribus ſuppliciis vindicari: non quò ſceleſtis hominibus licentiam facinorum prohibeamus auferri, ſed hoc magis ſufficere volumus, ut vivi, & nulla corporis parte truncati, vel ab inquietudine inſana ad ſanitatis otium legum coërcitione dirigantur, vel à malignis operibus alicui utili operi deputentur. Vocatur quidem & iſta damnatio; ſed quis non intelligat magis beneficium quàm ſupplicium nuncupandum, ubi nec ſæviendi relaxatur audacia, nec pœnitendi medicina ſubtrahitur? Imple Chriſtiane judex pii patris officium: ſic ſuccenſe 2 iniquitati, ut conſulere humanitati memineris, nec in peccatorum atrocitatibus exerceas ulciſcendi libidinem, ſed peccatorum vulneribus curandi adhibeas voluntatem. Noli perdere paternam diligentiam, quam in ipſa inquiſitione ſervaſti, quando tantorum ſcelerum confeſſionem non extendente equuleo, non ſulcantibus ungulis, non urentibus flammis, ſed virgarum verberibus eruiſti: qui modus coërcitionis & à magiſtris artium liberalium, & ab ipſis parentibus, & ſæpe etiam in judiciis ſolet ab Epiſcopis adhiberi *a*. Noli ergo atrocius vindicare, quod lenius inveniſti: inquirendi, quam puniendi neceſſitas major eſt. Ad hoc enim & mitiſſimi homines facinus occultatum diligenter atque inſtanter examinant, ut inveniant, quibus parcant.

1 ¶ Notariis] *In libris B. Auguſtini excuſis partim eſt,* notaria: *partim,* notoria. *In codice Vaticano epiſtolarum ubiq; legitur,* notaria: *& epiſt. 160. in qua de eadem re agitur, in codicibus impreſſis ac manuſcriptis legitur,* notaria: *itemq; in Breviculo in collatione primi diei ſemel, & ſecundi bis. De notoriis verò mentio eſt in lege, ab accuſatione. §. nuntiatores. ff. ad S. C. Turpill. & C. de accuſat. l. ea quidem. Apulejus etiam lib. 7. de aſino aureo, habet,* notariam: *Et in gloſſario legitur,* notoria, *αἰαφορά.*

2 ¶ Succenſe] *Sic eſt emendatum, additis etiam nonnullis ex originali, Anſelmo & Polycarpo. Antea erat,* Sic ſuccenſere iniquitati memineris, ut non in peccatorum, &c.

C. II. ¶ *Præter ſupplicium mortis, rei ſunt puniendi.*

Idem *Marcellino, epiſt. 158.*

POena *b* illorum, quamvis de tantis ſceleribus confeſſorum, rogo te, ut præter ſupplicium mortis ſit, & propter conſcientiam noſtram, & propter catholicam manſuetudinem commendandam. Ipſe enim fructus ad nos pervenit confeſſionis illorum; quia invenit catholica eccleſia, ubi ſuam erga atrociſſimos inimicos ſervet atque exhibeat lenitatem. In tanta quippe crudelitate, quæcunque præter ſanguinem vindicta proceſſerit, magna lenitas apparebit. Quod etſi modo quibuſdam noſtris illa atrocitate commotis videtur indignum, & quaſi diſſolutionis & negligentiæ ſimile, tranſactis tamen motibus animorum (qui recentioribus factis ſolent turbulentius excitari) egregiè luculenta bonitas apparebit.

C. III. ¶ *Mali prohibendi ſunt à malo, & cogendi ad bonum.*

Idem *Donato, Epiſt. 127.*

VNum *c* ſolum eſt, quod in tua juſtitia pertimeſcimus, ne fortè, quoniam quidquid mali contra Chriſtianam ſocietatem ab hominibus impiis, ingratiſque

a *Act. 4.* b *Ivo p. 10. c. 61. Pann. l. 8. c. 15.* c *Ivo part. 10. c. 42. Pann. l. 8. c. 16.* d *Exod. 20.* e *Matth. 26.* f *Anſ. l. 13. c. 10. Poly. l. 7. tit. 11.* g *al. eccleſia.*

a *habere.*] *orig.* b *Poly. l. 7. tit. 12. Anſ. l. 13. c. 11.* c *Poly. ibid. Anſ. l. 13. c. 12.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

committitur, profectò gravius eſt, & atrocius, quàm ſi in alios talia committantur, tu quoque pro immanitate facinorum, ac non potius pro lenitatis Chriſtianæ conſideratione cenſeas coërcendum. Quod te per Ieſum Chriſtum, ne facias, obſecramus. *& paulo poſt.* ¶ Ex occaſione terribilium judicum ac legum, ne æterni judicii pœnas luant *a*, corrigi eos cupimus, non necari: nec diſciplinam circa eos negligi volumus, nec ſuppliciis, quibus digni ſunt, coërceri *b*. Sic igitur eorum peccata compeſce, ut ſint, quos pœniteat peccaſſe. *& paulò poſt.* ¶ Proinde ſi occidendos in his ſceleribus homines putaveritis, deterrebitis nos per operam noſtram ad veſtrum judicium aliquid tale perveniat. Quo comperto illi in noſtram perniciem licentiori audacia graſſabuntur, neceſſitate nobis impacta, ut etiam occidi ab eis eligamus potius *c*, quàm eos occidendos veſtris judiciis ingeramus.

C. IV. ¶ *Quies eccleſiæ Principum ſeveritate juvatur.*

Idem *Macedonio, epiſt. 54.*

PRodeſt *d* & ſeveritas veſtra, cujus miniſterio quies adjuvatur & noſtra. Prodeſt & interceſſio noſtra, cujus miniſterio ſeveritas temperatur & veſtra. Non vobis diſpliceat, quòd rogamini à bonis, quia nec bonis diſplicet, quòd timemini à malis. ¶ Nam hominum iniquitatem etiam Apoſtolus Paulus non tantùm de judicio futuro, verùm etiam de præſentibus veſtris ſæcularibus 1 poteſtatibus terruit, aſſerens & ipſas ad diſpenſationem divinæ providentiæ pertinere. [Omnis *e*, inquit, anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit, &c.] Hæc verba Apoſtoli utilitatem veſtræ ſeveritatis oſtendunt. Proinde ſicut dilectionem juſſi ſunt terrentibus debere, qui timent, ita dilectionem juſſi ſunt timentibus debere, qui terrent. Nihil nocendi cupiditate fiat, ſed omnia conſulendi charitate: & nihil fiat immaniter, nihil inhumaniter. Ita formidetur ultio cognitoris, ut nec interceſſoris religio contemnatur; quia & plectendo, & ignoſcendo hoc ſolùm bene agitur, ut vita hominum corrigatur. Quòd ſi tanta eſt perverſitas & impietas, ut ei 2 corrigendæ nec diſciplina poſſit prodeſſe, nec venia, à bonis tamen intentione atque conſcientia, quam Deus cernit, ſive ſeveritate, ſive lenitate, non niſi officium dilectionis impleatur.

1 ¶ Sæcularibus] *Antiquioribus editionibus epiſtolarum B. Auguſtini in margine eſt aſcriptum,* de præſentibus veſtris ſecuribus terruit. *In Antuerpiana verò eſt in textu hæc eadem lectio, ſed ſine dictione,* præſentibus.

2 ¶ Et corrigendæ] *Sic eſt emendatum ex originali. Antea legebatur,* ut corrigendis reis nec diſciplinæ, nec veniæ remedia ſuffragentur, ab omni tamen inventione, &c.

C. V. PALEA.

HOc *f* tamen intelligendum eſt de illis, quos præſentia ſupplicia in melius commutant, non de illis, qui obſtinati ſunt in malo: qui ſi ſemper viverent, ſemper peccarent: quorum pœna hic incipit, & in æternum durabit.

¶ *Abeſt hæc palea à vetuſtis exemplaribus, quæ collata ſunt, uno excepto, in quo eſt conjuncta capiti ſuperiori.*

C. VI. ¶ *In præſentiarum nonnulli puniuntur, ne in æternum flagellentur.*

Item Hieronymus *in Naum Prophetam, ad c. 1.*

QVid *g* ergo, ait, contra Dominum cogitatis? Ipſe qui creavit mundum & conſummationem ejus faciet. Quòd ſi vobis videtur crudelis, rigidus, & cruentus, quòd in diluvio *h* genus delevit humanum, ſuper Sodomam & Gomorrham ignem & ſulphur *i* pluit, Ægyptios *a* ſubmerſit fluctibus, Iſraëlitarum cadavera proſtravit in eremo, ſcitote eum ideò ad præſens reddiſſe ſupplicia, ne in æternum puniret. Certè aut vera ſunt, quæ Prophetæ loquuntur, aut falſa. Si vera ſunt quæ de ſeveritate ejus videntur dicere, ipſi dicunt: [Non *b* vindicabit Dominus bis in idipſum in tribulatione:] Sin autem falſa ſunt, & falſum eſt, quod dicitur: [Non conſurget duplex tribulatio:] falſa eſt ergo & crudelitas, quæ in lege deſcripta eſt. Quòd ſi verum eſt, negare non poterunt, dicente Propheta: [Non vindicabit Dominus bis in idipſum in tribulatione,] ergo qui puniti ſunt, poſtea non punientur. Si autem illi punientur, ſcriptura mentitur, quod dicere nefas eſt. ceperunt ergo & qui in diluvio perierunt, & Sodomitæ & Ægyptii, & Iſraëlitæ in ſolitudine mala ſua in vita ſua. ¶ Quærat *c* hic aliquis, ſi fidelis deprehenſus in adulterio decolletur, quid de eo poſtea fiat: Aut enim punietur, & falſum eſt hoc, quod dicitur: [Non vindicabit Dominus bis in idipſum in tribulatione] aut non punietur, & optandum eſt adulteris, ut in præſentiarum brevi & cita pœna cruciatus fruſtrentur æternos. quod reſpondebimus, Deum ut omnium rerum, ita & ſuppliciorum quoque ſcire menſuras, & non præveniri ſententia judicis: nec illi in peccatorem exercendæ hinc pœnæ auferri poteſtatem: & magnum peccatum magnis, diuturniſque lui *d* cruciatibus. Si quis autem punitus ſit, ut ille *e* in lege, qui Iſraëliticis maledixit, & qui *f* in ſabbatho ligna collegerat, tales poſtea non puniri, quia culpa levis præſenti ſupplicio compenſata ſit.

C. VII. ¶ *Qui rei ſunt ſanguinis, ab eccleſia defendi debent.*

Item Gregorius Papa.

REos ſanguinis defendat 1 eccleſia, ne *g* effuſioni ſanguinis particeps fiat.

1 ¶ Defendat] *Apud Burchardum & Ivonem, qui hæc citant ex dictis Auguſtini, legitur,* non defendat.

2 pars. *Hinc apparet, quòd mali flagellis ſunt emendandi, non membrorum truncatione vel temporali morte plectendi. Sed his objicitur illud, quod Dominus ait ad Moyſem:* k [*Maleficos non patieris vivere.*] *Item.* [*Qui* l *coierit cum jumento, morte moriatur:*] *Adulterio etiam vel blaſphemia crimine notatus miſericorditer lapidari jubetur.* ¶ *Item Moyſes, qui ... cultores idoli morte punivit. Samuel etiam Agag ... Regem in fruſta conſcidit. Phinees quoq; Iudæum cum ... coeuntem gladio transfixit; quod eſt ei reputatum ad juſtitiam. Similiter nonnulli in veteri Teſtamento inveniuntur ... daſſe, nec tamen tranſgreſſores legis, ſed defenſores appellantur. ... hibetur ergo illo præcepto quiſq; ſua auctoritate in ... armari, non legis imperio reos morti tradere. Qui ... poteſtate functus, ipſius legis imperio malos peremit, ... præcepti tranſgreſſor, nec à cœleſti patria alienus habetur.*

C. VIII. ¶ *Ex officio non eſt peccatum hominem occidere.*

Unde Auguſtinus *ad Publicolam, epiſt. 154.*

DE *m* occidendis hominibus, ne ab eis quiſquam occidatur, non mihi placet conſilium: niſi forte ... miles, aut publica functione teneatur, ut non pro ſe ... faciat, ſed pro aliis, vel pro civitate, ubi etiam ... accepta legitima poteſtate, ſi ejus congruit ... Qui verò repelluntur aliquo terrore, ne male ... etiam ipſis aliquid fortaſſe præſtatur. Hinc autem ... ctum eſt: *n* [Non reſiſtamus malo,] ne nos ... delectet, quæ alieno malo animum paſcit, non ...

a *al. incidant.* b *al. exerceri.* c *abeſt. ab orig.* d *Pol. l. 1. tit. ult.* e *Rom. 13.* f *De pœnitentia diſt. 3. c. ſunt plures. in fin.* g *Poly. l. 7. tit. 12.* h *Gen. 7. & 18.* i *al. ſulphurem.*

a *Exod. 15.* b *Naum 1. ſecundum 70.* c *De ...* *diſt. 3. quærat hic.* d *al. elui.* e *Levit. 24.* f *Num ...* g *Sup. 14. q. 6. ht qui in furtis.* h *al. effuſioni.* i ... *c. 109. Ivo p. 15. c. 121.* k *Exod. 22.* l *Levit. 20.* m ... *tit. 11. Anſ. l. 13. c. 18. Ivo p. 10. c. 1. Pan. l. 1. c. 1.* n *Matt ...*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

reſtionem hominum negligamus. Vnde nec reus eſt mortis alienæ, qui cùm ſuæ poſſeſſioni ex lapidibus 1 murum circumduxerit, aliquis ex ipſorum lapſu percuſſus intereat. Neque enim reus eſt Chriſtianus, ſi bos ejus aliquem feriendo, vel equus calcem jaciendo aliquem occidat: aut ideò non debent Chriſtianorum *a* boves habere cornua, aut equus ungulas, aut dentes canis. An *b* verò, quoniam Apoſtolus Paulus ſatis egit, ut in Tribuni notitiam perferretur, inſidias ſibi à quibusdam perditis præparari, & ob hoc deductores accepit armatos, ſi in illa arma ſcelerati homines incidiſſent, Paulus *c* in effuſione ſanguinis eorum ſuum crimen agnoſceret? Abſit, ut ea quæ propter bonum ac licitum facimus, ſi quid per hæc præter noſtram voluntatem cuiquam mali acciderit, nobis imputetur. Alioqui nec ferramenta domeſtica & agreſtia ſunt habenda, ne quis eis vel ſe, vel alterum interimat: nec arbor, aut reſtis, ne quis ſe inde ſuſpendat: nec feneſtra facienda eſt, ne per hanc ſe quiſpiam præcipitet. Quid plura commemorem, cùm ea commemorando finire non poſſem? Quid enim eſt in uſu hominum bono ac licito, unde non poſſit etiam pernicies irrogari.

1 ¶ Ex lapidibus] *Sic eſt emendatum ex codice Vaticano, epiſtolarum B. Auguſtini. Nam in impreſſis deſunt iſta voces. Apud Gratianum verò erat,* ſuæ poſſeſſioni murorum ambitum circumduxit.

3 pars. *Seipſum etiam perimere nulla legis auctoritate alicui permittitur.*

C. IX. ¶ *Qui Deo auctore bella geſſerunt, præcepta non occidendi nequaquam tranſgreſſi ſunt.*

Vnde Auguſtinus *lib. 1. de Civitate Dei, c. 17. & 18.*

SI *d* non licet privata poteſtate alicui hominem occidere vel nocentem, cujus occidendi licentiam lex nulla concedit, profectò etiam qui ſeipſum occidit, homicida eſt: & tantò fit nocentior, cùm ſe occiderit, quantò innocentior in cauſa fuit, qua ſe occidendum putavit. Nam ſi *e* Iudæ factum meritò deteſtamur, eumque veritas judicat, cùm laqueo ſe ſuſpendit, ſceleratæ illius traditionis auxiſſe potius, quàm expiaſſe commiſſum, quoniam de Dei miſericordia deſperando exitiabiliter pœnitens, nullum ſibi ſalubris pœnitentiæ locum reliquit: quantò magis à ſua nece abſtinere debet, qui tali ſupplicio quid in ſe puniat, non habet. Iudas enim cùm ſe occidit, ſceleratum hominem occidit: & tamen non ſolùm Chriſti, verùm etiam ſuæ mortis reus finivit hanc vitam: quia licet propter ſuum ſcelus, alio tamen ſcelere ſuo occiſus eſt. ¶ Cur *f* autem homo, qui mali nihil fecit, ſibi male faciat, & ſeipſum interficiendo, hominem interficiat innocentem, ne alium patiatur nocentem, atq; in ſe perpetraret peccatum proprium, ne in eo perpetretur alienum? *Item c. 20.* ¶ Neque enim fruſtra in ſanctis, canonicisque libris nuſquam nobis divinitus præceptum, permiſſumve reperiri poteſt, ut vel ipſius adipiſcendæ immortalitatis, vel ullius curandi *g* cavendique mali cauſa nobiſmetipſis necem inferamus. Nam & prohibitum nos eſſe intelligendum eſt, ubi lex *h* ait: [Non occides:] præſertim, quia non addidit, proximum tuum: ſicut falſum teſtimonium cùm vetaret. [Falſum, inquit, teſtimonium non dices adverſus proximum tuum.] Nec ideò tamen ſi adverſus ſeipſum quiſquam falſum teſtimonium dixerit, ab hoc ſe crimine putaverit alienum: quoniam regulam diligendi proximum à ſemetipſo dilector accepit, quandoquidem ſcriptum eſt: [Diliges *a* proximum tuum ſicut teipſum.] Porrò ſi falſi teſtimonii non minus reus eſt, qui de ipſo falſum fatetur, quàm ſi adverſus proximum hoc faceret, cùm in eo præcepto, quo falſum teſtimonium prohibetur, adverſus proximum prohibeatur, poſſitque non rectè intelligentibus videri non eſſe prohibitum, ut adverſus ſeipſum quiſque falſus teſtis exiſtat *b*, quantò magis intelligendum eſt, non licere homini ſeipſum occidere, cùm in eo, quod ſcriptum eſt: [Non occides,] nihilo *c* deinde addito, nullus, nec ipſe utique, cui præcipitur, intelligitur exceptus? *Item 7. eod. capite. d* [Non occides,] non alterum; ergo nece. Neque enim qui ſe occidit, alium quàm hominem occidit. ¶ Quaſdam verò exceptiones eadem ipſa divina fecit auctoritas, ut liceat hominem occidi: ſed his exceptis, quos Deus occidi jubet, ſive data lege, ſive ad perſonam pro tempore expreſſa juſſione. Non 1 autem ipſe occidit, qui miniſterium debet jubenti, ſicut adminiculum gladius eſt utenti. Et ideò nequaquam contra hoc præceptum fecerunt, quo dictum eſt: [Non occides,] qui Deo auctore bella geſſerunt, aut perſonam gerentes publicæ poteſtatis, ſecundùm ejus *e* leges, hoc eſt, juſtiſſimæ rationis imperium, ſceleratos morte punierunt. Et Abraham non ſolùm non eſt culpatus crudelitatis crimine, verùm etiam laudatus eſt nomine pietatis, quòd *f* voluit filium nequaquam ſcelerate, ſed obedienter occidere. Et meritò quæritur, utrum pro juſſu Dei ſit habendum, quòd Iepte *g* filiam, quæ patri occurrit, occidit, cùm ſe immolaturum Deo id voviſſet, quod ei redeunti de prælio victori primitus occurriſſet. Nec Samſon *h* aliter excuſatur, quòd ſeipſum cum hoſtibus ruina domus oppreſſit, niſi quia Spiritus latenter hoc juſſerat, qui per illum miracula faciebat. His igitur exceptis, quos vel lex juſta generaliter, vel ipſe fons juſtitiæ Deus ſpecialiter occidi jubet, quiſquis hominem, vel ſeipſum, vel quemlibet occiderit, homicidii crimine innectitur. *Item c. 26.* ¶ Hoc dicimus, hoc aſſerimus, hoc modis omnibus approbamus, neminem ſpontaneam mortem ſibi inferre debere, veluti fugiendo moleſtias temporales, ne incidat in perpetuas: neminem propter aliena peccata, ne hoc ipſo incipiat habere graviſſimum proprium, quem non polluebat alienum: neminem propter ſua peccata præterita, propter quæ magis hac vita opus eſt, ut poſſint pœnitendo ſanari: neminem velut deſiderio vitæ melioris, quæ poſt mortem ſperatur; quia reos ſuæ mortis, melior poſt mortem vita non ſuſcipit.

1 ¶ Non autem] *Sic eſt emendatum ex originali, præſertim Antuerpiano. Nam antea totus hic locus multò aliter ſe habebat: ſunt autem & alia multa reſtituta.*

C. X. ¶ *Nemini licet ſibi manus injicere.*

Item *contra literas Petiliani, lib. 2. c. 49.*

TV *i* dixiſti, laqueo traditor periit, laqueum talibus dereliquit. Hoc ad nos omninò non pertinet. Neque enim veneramur nomine martyrum eos, qui ſibi collum ligaverunt.

C. XI. ¶ *De eodem.*

Item Hieronymus *in Ionam Prophetam, ad cap. 1. non longè à fine.*

NOn *k* eſt noſtrum mortem arripere, ſed illatam ab aliis libenter accipere. Vnde & in perſecutionibus non licet propria perire manu (abſque eo, ubi caſtitas periclitatur,) ſed percutienti colla ſubmittere.

C. XII. ¶ *Nulla fiat oratio pro his, qui ſe ipſos interficiunt.*

Item ex concilio Bracarenſi I. *cap. 34.*

a *al. Chriſtiani.* b *Aut.*] *orig.* c *Act. 21.* c *Ivo p. 10. c. 4. Pann. l. 8. c. 2.* e *Matth. 27.* f *C. 18.* g *carendi.*] *orig.* h *Exod. 20.*

a *Matth. 22.* b *aſſiſtat.*] *orig.* c *al. nihil.* d *Ibid. c. 28.* e *al. jus legis.* f *Gen. 22.* g *Iudic. 11.* h *Iudic. 16.* i *Ivo p. 2. c. 99. & p. 10. c. 7.* k *Pann. l. 8. c. 3.*

PLacuit *a* ut qui ſibiipſis voluntariè *b* aut per ferrũ, aut per venenum, aut per præcipitium, aut per ſuſpendium, vel quolibet modo violentam *c* inferunt mortem, nulla prorſus pro illis in oblatione commemoratio fiat, neque cum pſalmis ad ſepulturam eorum cadavera deducantur. Multi enim ſibi hoc per ignorantiam uſurpant. Similiter & de his placuit fieri, qui pro ſuis ſceleribus puniuntur.

Impœnitentes, ſubaudiatur. Item Auguſtinus *in eodem lib. 1. de civitate Dei, c. 26.*

C. XIII. ¶ *Non eſt reus homicidii miles, qui poteſtati obediens, hominem occidit.*

4 ps MIles *d* cùm obediens poteſtati, ſub qua legitimè conſtitutus eſt, hominem occidit, nulla civitatis ſuæ lege reus eſt homicidii, imò, niſi fecerit, reus eſt imperii deſerti atque contempti. Quòd ſi ſua ſponte atque auctoritate feciſſet, in crimen effuſi humani ſanguinis incidiſſet. Itaque unde punitur, ſi fecerit injuſſus, inde punietur, niſi fecerit juſſus.

C. XIV. ¶ *Homicida eſt, qui ſponte occidit, quos judex jubet occidi.*

Item *in quæſtionibus Exodi, quæſt. 39. ad c. 11.*

CVm *e* miniſter judicis occidit eum, quem judex juſſit occidi, profectò, ſi id ſponte facit, homicida eſt, etiamſi eum occidat, quem ſcit à judice debuiſſe occidi.

C. XV. ¶ *Sicut jure laudatur obedientia, ita reprehenditur, qui ſibi non conceſſa uſurpat.*

Idem *lib. 22. contra Fauſtum, c. 73.*

LEx æterna ita medio quodam loco poſuit aliqua hominibus, ut in eis uſurpandis meritò reprehendatur audacia, in exequendis autem jure obedientia laudetur. Abraham 1, ſi ſpontaneus in occidendo filio motus fuiſſet, execrabilis haberetur: at jubenti Deo obſecundans, famulatus eſt.

1 ¶ Abraham] *Confectum eſt hoc caput ex verbis B. Auguſtini, ſed collectoris arbitratu immutatis. Atq; hæc quidem pars ſic apud illum habet.* Quapropter ſi in occidendo filio ſpontaneus motus execrabilis, Deo autem jubente obſecundans famulatus non ſolùm inculpabilis, verùm etiam laudabilis invenitur, quid Moyſem Fauſte reprehendis, quòd expoliavit Ægyptios, &c.

C. XVI. ¶ *Bono animo officia vindictæ poſſunt impleri.*

Item *in quæſtionibus ſuper Evangelia, lib. 1. q. 10.*

OFficia *f* vindictæ poſſunt impleri bono animo, quomodo lex, quomodo judex.

C. XVII. ¶ *Non eſt iniquus, ſed humanus, qui crimen perſequitur, ut hominem liberet.*

Item *ad Macedonium, epiſt. 54.*

NOn *g* eſt iniquitatis, ſed potius humanitatis ſocietate devinctus, qui propterea eſt criminis perſecutor, ut ſit hominis liberator.

C. XVIII. ¶ *Quare ſint inſtituta regia poteſtas & legalia tormenta.*

Idem in ead. epiſtola.

NOn *h* fruſtra ſunt inſtituta poteſtas Regis, & cognitoris jus, ungulæ carnificis, arma militis, diſciplina dominantis, ſeveritas etiam boni patris: habent omnia iſta modos ſuos, cauſas, rationes, utilitates: hæc cùm timentur, & mali coërcentur, & quietiùs inter malos vivunt boni.

a *Bur. l. 19. c. 139. Ivo p. 10. c. 188. & p. 15. c. 140.* b *al. violentè.* c *abeſt ab orig.* d *Ivo p. 10. c. 98. Pann. l. 8. c. 35.* e *Ivo p. 10. c. 103. Pannorm. l. 8. c. 39.* f *Ivo p. 10. c. 106. Pann. l. 8. cap. 40.* g *Ivo p. 10. c. 107.* h *Ivo p. 10. c. 108.*

C. XIX. ¶ *Nonnunquam potius peccat, qui cauſam mortis præbet, quàm ille, qui occidit.*

Idem *ibidem.*

CVm *a* homo ab homine occiditur, multum diſtat, utrum fiat nocendi cupiditate, vel injuſtè aliquid auferendi (ſicut fit ab inimico, ſicut à latrone) an ulciſcendi, vel obediendi ordine (ſicut à judice, ſicut à carnifice) an evadendi, vel ſubveniendi neceſſitate, ſicut interimitur latro à viatore, hoſtis à milite. ¶ Et aliquando, qui cauſa mortis fuit, potius in culpa eſt, quàm ille, qui occidit: velut ſi quiſpiam decipiat fidejuſſorem ſuum, atque ille pro iſto legitimum ſupplicium luat. Non tamen omnis qui cauſa alienæ mortis eſt, reus eſt. Quid ſi enim quiſquam ſtuprum petat, ſeſeq; ſi non impetraverit, interimat? Quid ſi filius timens patris pia verbera, præcipitio pereat? Quid ſi alius homine liberato, vel alius liberetur, ſibi ipſe mortem inferat? Num propter iſtas alienarũ mortium cauſas aut ſceleri conſentiendum eſt, aut vindicta peccati, quæ non fit nocendi ſed corrigendi ſtudio, etiam paterna tollenda, aut opera miſericordiæ cohibenda ſunt? Hæc cùm accidunt, debemus humanum dolorem, non propter illa, ne accidant, [illegible] factorum reprimere voluntatem.

C. XX. ¶ *Quod ſacerdotes efficere docendo non valent, diſciplinæ terrore poteſtas extorqueat.*

Item Iſidorus *lib. 3. ſent. de ſummo bono, c. 51.*

PRincipes *b* ſæculi nonnunquam intra eccleſiam poteſtatis adeptæ culmina tenent, ut per eandem poteſtatem diſciplinam eccleſiaſticam muniant. Cæterum intra eccleſiam poteſtates neceſſariæ non eſſent, niſi ut quod non prævalet ſacerdos efficere per doctrinæ ſermonem, poteſtas hoc impleat per diſciplinæ terrorem. Sæpe per regnum terrenum, cœleſte regnum proficit, ut qui intra eccleſiam poſiti contra fidem & diſciplinam eccleſiæ agunt, rigore Principum conterantur, ipſamque diſciplinam, quam eccleſiæ humilitas exercere non prævalet, cervicibus ſuperborum poteſtas principalis imponat, & ut venerationem 1 mereatur, virtutem poteſtatis impertiat. Cognoſcant Principes ſæculi Deo debere ſe rationem reddere propter eccleſiam, quam à Chriſto tuendam ſuſcipiunt. Nam ſive augeatur pax & diſciplina eccleſiæ per fideles Principes, ſive ſolvatur, ille ab eis rationem exiget, qui eorum poteſtati ſuam eccleſiam credidit.

1 ¶ Venerationem] *In variis editionibus hujus [illegible] tur,* & ut veneratione mereatur, virtute poteſtatis [illegible] tiat. *In concilio Pariſienſi ſub Ludovico & Lothario [illegible] ubi hoc refertur, legitur,* & ut venerationem mereantur [illegible] tem poteſtas impertiat. *Apud Ivonem verò (Nam [illegible] codex manifeſtum habet mendum) hoc modo,* & ſic venerationem meretur, ut virtutem poteſtatis impertiat.

C. XXI. ¶ *Et regia poteſtas, & ſacerdotalis defendat auctoritas, quæ ad divinam confeſſionem pertinent.*

Item Leo Papa, *epiſt. 29. ad Pulcheriam Auguſtam.*

REs *c* autem humanæ aliter tutæ eſſe non poſſunt, niſi quæ ad divinam confeſſionem pertinent, & regia & ſacerdotalis defendat auctoritas.

C. XXII. ¶ *Sacerdotalis admonitio, quos corrigere non valet, ſæcularis potentia corrigat.*

Item ex concilio Turonenſi III. d *c. 41.*

INceſtuoſi *e*, parricidæ, homicidæ multi apud nos reperiuntur; ſed aliqui ex illis ſacerdotum [illegible]

a *Ivo ibid.* b *Polyc. lib. 6. tit. 1. Burch. l. 15. c. 4[illegible]* *cap. 44.* c *Polyc. l. 1. tit. 27.* d *C. l. 1. c. 44.* e [illegible] *c. 29. Ivo p. 9. c. 65.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

admonitionibus aurem accommodare, volentes in priſtinis perdurare criminibus: quos oportet per ſæcularis potentiæ diſciplinam à tam prava conſuetudine coërceri, qui per ſalutifera ſacerdotum monita noluerunt revocari.

C. XXIII. ¶ *Malos comprimere, & bonos ſublevare, Regum officium eſt.*

Item Hieronymus *ſuper Hierem. ad cap. 22.*

REgum officium *a* eſt proprium, facere judicium & juſtitiam, & liberare de manu calumniatorum vi oppreſſos, & peregrino, pupilloque, & viduæ, qui facilius opprimuntur à potentibus præbere auxilium. Et, ut curam eis præceptorum Dei majorem injiceret, intulit, *b* [Nolite contriſtare,] ut non ſolùm non eripiatis, ſed ne patiamini quidem per veſtram conniventiam ab aliis contriſtari, [& ſanguinem innocentem non effundatis in loco iſto.] Homicidas *c* enim, ſacrilegos, &c. *& poſt pauca.* ¶ Si, inquit, hæc feceritis, ô Reges Iuda, tenebitis priſtinam poteſtatem.

5 pars. *Ipſis autem Principibus, & poteſtatibus fidem, & reverentiam ſervari oportet: quam qui non exhibuerit, apud Deum præmia invenire non poterit.*

C. XXIV. ¶ *Æterna mercede fraudatur, qui fidem & reverentiam poteſtatibus ſervare contemnit.*

Unde idem Hieronymus *in epiſt. ad Titum, cap. 2. ad verſ. [Servi dominis.]*

SI apud carnales dominos in minimo fideles fuerint, incipient eis apud Deum majora committi. Ornat autem doctrinam Domini, qui ea, quæ conditioni ſuæ apta ſunt, facit: & è diverſo confundit eam, qui non eſt ſubjectus in omnibus, cui conditio ſua diſplicet, qui contradictor atque fraudator, in nullo fidem bonam oſtendit. Quomodo enim poteſt fidelis eſſe in ſubſtantia Dei, qui carnali domino fidem exhibere non potuit?

C. XXV. ¶ *Militaris diſciplina Regi omnia ſervat.*

Item Ambroſius *in lib. 1. de Patriarchis, id eſt, de Abraham, cap. 3.*

DIcat *d* aliquis cùm ipſe vicerit, quomodo dicit Abraham ad Regem Sodomorum, [nihil *e* ſumam abs te,] cùm præda utique in poteſtate victoris fuerit? Docet *f* militarem diſciplinam, ut Regi ſerventur omnia. Sanè his, qui ſecum fuiſſent in adjumentum fortaſſe ſociati, partem emolumenti tribuendam aſſerit, tanquam mercedem laboris. Ideoque, quoniam ſibi mercedem ab homine non quæſivit, à Deo accepit: ſicut legimus ſcriptum, quia poſt hæc factum eſt verbum Domini ad Abraham in viſu dicens: [Noli *g* timere Abraham: Ego protegam te, merces tua multa erit valdè.]

6 pars. ¶ *Præterea, ſicut Principibus, & poteſtatibus fidem & reverentiam exhibere cogimur, ita ſæcularium dignitatum adminiſtratoribus, defendendarum eccleſiarum neceſſitas incumbit. Quod ſi facere contempſerint, à communione ſunt repellendi.*

C. XXVI. ¶ *Querimonias eccleſiarum, qui in dignitatibus agunt, attentius debent audire.*

Unde Ioannes VIII.

ADminiſtratores *h* planè ſæcularium dignitatum, qui ad eccleſiarum tuitionem, pupillorum, ac viduarum protectionem, rapaciumque refrænationem conſtituti eſſe proculdubio debent, quoties ab Epiſcopis, & eccleſiaſticis viris conventi fuerint, eorum querimonias attentius audiant, & ſecundùm quod neceſſitas expetierit, abſque negligentia examinent, & diligenti ſtudio corrigant. Quod ſi Dei timorem præ oculis non habentes, negligere poſt ſecundam & tertiam admonitionem inventi fuerint omni ſe noverint communione uſque ad condignam ſatisfactionem privatos.

C. XXVII. ¶ *Non ſolùm homines, ſed & contrariæ fortitudines ſunt ultrices iræ Dei.*

Item Hieronymus *ſuper Ioëlem, ad cap. 2.*

7. ps. NOn *a* ſolùm homines miniſtri ſunt, & ultores iræ Dei in his, qui malum operantur (unde *b* non ſine cauſa gladium portant,) ſed etiam contrariæ fortitudines, quæ appellantur furor & ira Dei.

C. XXVIII. ¶ *Qui crudeles jugulat, non eſt talis, qualis patientibus videtur.*

Idem *ſupra Eſaiam, ad cap. 13.*

NOn *c* eſt crudelis, qui crudeles jugulat: ſed [crudelis *d* ideò vocatur,] quòd crudelis patientibus eſſe videtur. Nam & latro ſuſpenſus patibulo crudelem judicem putat.

C. XXIX. ¶ *Miniſter eſt Dei, qui malos percutit in eo, quòd mali ſunt.*

Idem *ſuper Ezechielem, lib. 3. ad cap. 9.* e

QVi *f* malos percutit in eo, quòd mali ſunt, & habet vaſa interfectionis, ut occidat peſſimos, miniſter eſt Domini.

C. XXX. ¶ *Non ſcelus admittit judex, qui homines vincit.*

Idem *ſuper epiſt. ad Galatas, lib. 2. ad c. 3.*

IVdex non eſt auctor ſceleris, nequaquam homines vinciendo.

C. XXXI. ¶ *Non effundit ſanguinem, qui homicidas & ſacrilegos punit.*

Idem *ſuper Hierem. lib. 4. ad cap. 22.*

HOmicidas *, & ſacrilegos, & venenarios punire, non eſt effuſio ſanguinis, ſed legum miniſterium.

C. XXXII. ¶ *Principes ſæculi peſſimis parcere non debent.*

Item Cyprianus *libro de exhortatione martyrii, cap. 5.*

SI *g* audieris in una ex civitatibus, quas Dominus Deus tuus dabit tibi inhabitare te illic, dicentes: Eamus, & ſerviamus Diis aliis, quos non noviſti, interficiens necabis omnes, qui ſunt in civitate, cæde gladii, & incendes civitatem igni, & erit ſine habitaculo in æternum: non reædificabitur etiam nunc, ut avertatur Dominus ab indignatione iræ ſuæ. Et dabit miſericordiam tibi, & miſerebitur tui, & multiplicabit te, ſi exaudieris vocem Domini Dei tui, & obſervaveris præcepta ejus.] Cujus præcepti, & vigoris memor Mattathias *h*, interfecit eum, qui ad aram ſacrificaturus acceſſerat. Quòd ſi ante adventum Chriſti circa Deum colendum, & idola ſpernenda, hæc præcepta ſervata ſunt, quantò magis poſt adventum Chriſti ſervanda ſunt, quando ille veniens non verbis tantùm nos hortatus eſt, ſed & factis?

C. XXXIII. ¶ *Tribulationum flagellis aliquando perfidia caſtigatur.*

Item Auguſtinus *contra literas Petiliani, lib. 2. cap. 83.*

AD *i* fidem nullus eſt cogendus invitus, ſed per ſeveritatem, imò & per miſericordiam Dei tribulationum flagellis ſolet perfidia caſtigari. Nunquid, quia mores optimi liberalitate voluntatis eliguntur, ideò mores peſſimi non legis integritate puniuntur? Sed tamen

a *Autem.*] *orig.* b *Hierem. 7.* c *Infrà ead. homicidas.* d *Dicet.*] *orig.* e *Gen. 14.* f *al. Decet.* g *Gen. 15.* h *Auſh. 34. c. 107.*

a *Ivo p. 10. c. 111. Pann. l. 8. c. 48.* b *al. &.* c *Ivo p. 10. c. 112. Pann. l. 8. c. 49.* d *abſunt ab orig.* e *Et ibi gloſſ. ord.* f *infrà, ead. q. 8. quicunq; percutit. In Tribur. ſub Arnulpho, ca. 3. Bur. l. 6. c. 43. Ivo p. 10. c. 114.* * *Pannorm. lib. 8. ca. 51. Ivo p. 10. c. 115.* g *Pann. l. 8. c. 52. Ivo p. 10. c. 115. Bur. l. 6. c. 43. Pann. l. 8. c. 53. Deut. 13.* h *1. Machab. 2.* i *Ivo p. 10. c. 75.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

malè vivendi ultrix diſciplina præpoſtera eſt, niſi cura 1 præcedens benè vivendi doctrinam prætendat. Si quæ igitur adverſus vos leges conſtitutæ ſunt, non eis benefacere cogimini, ſed malè facere prohibemini. Nam benefacere nemo poteſt, niſi elegerit, niſi amaverit: quod eſt in libera voluntate. *& infra c.84.* ¶ Cùm aliquid adverſus vos Reges conſtituunt, admoneri vos credite, ut cogitetis, quare iſta patiamini. Si *a* propter juſtitiam, revera illi perſecutores veſtri ſunt, vos autem beati, qui perſecutionem paſſi propter juſtitiam, poſſidebitis regnum cœlorum. Si autem propter iniquitatem ſchiſmatis veſtri, quid illi, niſi correctores veſtri ſunt: vos autem, ſicut cæteri diverſorum ſcelerum rei, qui pœnas legibus pendunt, profectò infelices & in hoc, & in ſæculo futuro?

1 ¶ Cura] *Apud B. Auguſtinum & Ivonem legitur,* niſi cùm præcedens benè vivendi doctrina contemnitur: *ſed ob gloſſam in verſ.* cura, *non eſt mutatum.*

C. XXXIV. ¶ *Injuria ſacramentorum Chriſti à Regibus eſt vindicanda.*

Idem *in eodem lib. c.92.*

SI *b* propterea perſecutor non fuit Nabuchodonoſor, quia ſcelus in ſanctum Danielem commiſſum juſtiſſimè vindicavit: quomodo vindicandum eſt à Regibus, quòd Chriſti ſacramenta exſufflantur, ſi Prophetæ membra, quia in periculum miſſa ſunt, ſic vindicari meruerunt?

C. XXXV. ¶ *Diligentiſſimi rectores ſunt, qui malos, ut à malo fugiant, perſequuntur.*

Idem *in libro de unitate eccleſiæ, c.17.*

SI *c* vos contra eccleſiam Chriſti altare erexiſſe, & à Chriſtiana unitate, quæ toto orbe diffunditur ſacrilego ſchiſmate ſeparatos eſſe, & corpori Chriſti (quod eſt eccleſia toto orbe diffuſa) & rebaptizando, & blaſphemando, & quantum poteſtis oppugnando adverſari ſancta & canonica ſcriptura convincit, vos impii, atque ſacrilegi: illi autem, qui vos pro tanto ſcelere tam leniter damnorum admonitionibus, vel locorum, vel honorum, vel pecuniæ privatione deterrendos, coërcendoſque decernunt, ut cogitantes, quare iſta patiamini, ſacrilegium veſtrum cognitum fugiatis, & ab æterna damnatione liberemini, & rectores diligentiſſimi, & conſultores piiſſimi deputantur.

C. XXXVI. ¶ *Non amatur ſervus vel filius, cùm non corripitur.*

Idem *ſuper epiſtolam Ioannis, tractatu 7.*

NOn *d* putes tunc te amare ſervum tuum, quando eum non cædis, aut tunc te amare filium tuum, quando ei non das diſciplinam, aut tunc te amare vicinum tuum, quando eum non corripis. Non eſt iſta charitas, ſed languor. Ferveat charitas ad corrigendum, ad emendandum. Si ſunt boni mores, delectent: ſi ſunt mali, emendentur.

C. XXXVII. ¶ *Innocentis officium eſt, nulli nocere, & peccantem punire.*

Item *lib.19. de civitate Dei, c.16.*

NOn *e* eſt 1 innocentiæ, parcendo ſinere, ut in malum gravius incidatur. Pertinet ergo ad innocentis officium, non ſolum nemini malum inferre, verùm etiam cohibere à peccato, vel punire peccatum, ut aut ipſe, qui plectitur 2, corrigatur experimento, aut alii terreantur exemplo.

1 ¶ Non eſt] *Integer locus apud B. Auguſtinum ſic habet:* Sicut enim non eſt beneficentiæ, adjuvando efficere, ut bonum, quod majus eſt, amittatur, ita non eſt, &c.

2 ¶ Plectitur] *Sic ex Originali: antea legebatur,* prius odio habetur. *nec multò aliter Ivo.*

a *Matt.5.* b *Ivo ibid.* c *Ivo ibid.* d *Ivo part.10. c.36. Pann. l.8. c.22.* e *Ivo p.10. c.77.*

C. XXXVIII. ¶ *Non eſt miſericors, qui vitiis nutriendis parcit.*

Idem *ad Lotharium* 2.

QVi *b* vitiis nutriendis parcit & favet, ne contriſtet peccantium voluntatem, tam non eſt miſericors, quàm qui non vult cultrum rapere puero, ne audiat plorantem: & non timet, ne vulneratum doleat, vel extinctum.

¶ *In vulgatis citabatur ex Auguſtino, ſed in vetuſtis tribuitur Haymoni, apud quem habetur.*

C. XXXIX. ¶ *Enormia flagitia per ſæculi judices corripiantur.*

Item Haymo *ſuper epiſtolam ad Romanos, c.13.*

SVnt *c* quædam enormia flagitia, quæ potius per mundi judices, quàm per antiſtites & rectores eccleſiarum vindicantur: ſicut cùm quis interficit Pontificem apoſtolicum, Epiſcopum, Presbyterum, ſive Diaconum: hujuſmodi reos Reges & Principes mundi damnant. Ip[ſi] non ſine cauſa gladium portant, qui talia ſcelera [vindi]cant. Sunt enim maximè conſtituti propter latrones, [ho]micidas, raptores: ut & illos damnent, & alios ſuo t[errore] compeſcant.

C. XL. ¶ *Furta & crimina à Rege ſunt cohibenda.*

Item Cyprianus *in nono genere abuſionis.*

REx *d* debet furta cohibere, adulteria punire, im[pios] de terra perdere, parricidas & pejerantes viver[e non] ſinere, filios ſuos non ſinere impiè agere.

¶ *Libellus hic de duodecim gradibus abuſionum inſ[criptus] tomo nono operum B. Auguſtini, ſed etiam in uno codice [...] B. Cypriani: & in concilio Pariſienſi, lib. 2. cap. 1. hoc [...] num abuſionis genus refertur ex Cypriano, quemadmodum [...] Ivonem, & in Pannormia.*

C. XLI. ¶ *Non peccat, qui ex officio nocentem interficit.*

Item Auguſtinus *de libero arbitrio, lib.1. c.4.*

SI *e* homicidium eſt hominem occidere, poteſt [...] occidere *f* aliquando ſine peccato. Nam & miles [...] hoſtem, & judex, vel miniſter ejus nocentem, & cui [...] invito, atque imprudenti telum manu fugit, non mihi [vi]dentur peccare, cùm hominem occidunt. Evodius: [as]ſentior 1. Sed homicidæ iſti appellari non ſolent. [...] *in quæſtionibus Levitici, quæſt.68. ad cap.16.* ¶ Cùm homo [ju]ſtè occiditur, lex eum occidit, non tu.

1 ¶ Evodius: aſſentior] *Hæc ſunt addita ex Originali [...] Ivone. Eſt enim liber ille ſcriptus in Dialogo.*

C. XLII. ¶ *Non qui ad bonum, ſed qui ad malum cogit, perſequitur.*

Item Pelagius Papa.

NOn *g* vos hominum vaniloquia retardent [...] tium, quia perſecutionem eccleſia faciat, dum [...] ea, quæ committuntur, reprimit, vel animarum ſalutem requirit. Errant hujuſmodi rumoris fabulatores. [...] perſequitur, niſi qui ad malum cogit. Qui vero ma[lum] vel factum jam punit, vel prohibet ne fiat, non perſequi[tur] iſte, ſed diligit. Nam ſi, ut illi putant, nemo [...] primendus à malo, nec retrahendus à malo ad bonum [...] eſt, humanas & divinas leges neceſſe eſt evacuari [...] & malis pœnam, & bonis præmia juſtitia ſuadente [con]ſtituunt. Malum autem ſchiſma eſſe, & per exteras [...] poteſtates hujuſmodi homines debere opprimi, & ca[...] nonicæ ſcripturæ auctoritas, & paternarum regularum [...]

a *al. Letarium.* b *Ivo p.10. c.79. Pann. l.1. c.[...]* [...] *p.10. c.11. Pann. l.8. c.5.* d *Omittuntur aliquot verba [...]* *c.96. Pann. l.8. tit.4. c.19.* e *Ivo p.10. c.101. Pann. l.1. c.[...]* *accidere.* g *Deuſdedit p.1. Poly. l.7. tit.6. Anſelm. lib.[...]* *p.10. c.95.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nos veritas docet. Quiſquis ergo ab Apoſtolicis diviſus eſt ſedibus, in ſchiſmate eum eſſe non dubium eſt: & contra univerſalem eccleſiam altare conatur erigere. ¶ Sed quid de talibus inſertus 1 Chalcedonenſi ſynodo canon ſtatuat, gloria veſtra conſideret, ubi poſt alia ſic dicit. [Qui *a* à communione ſeipſum ſuſpendit, & collectam facit, & altare conſtituit, & noluerit vocanti Epiſcopo conſentire, & noluerit eidem acquieſcere, neque obedire primò & ſecundò vocanti, hunc omninò damnari, nec unquam vel orationem 2 mereri, nec recipere eum poſſe honorem. Si enim permanſerit turbas faciens, & ſeditiones eccleſiæ, per exteram poteſtatem tanquam ſeditioſum comprimi.] Et B. Auguſtinus *b* de talibus dicit. [Multa *c* etiam cum invitis benigna quadam aſperitate plectendis agenda ſunt, quorum potius utilitati conſulendum eſt, quàm voluntati. Nam in corripiendo filio, quantumvis aſperè, nunquam paternus amor amittitur: fit tamen, quod nollet, ut doleat, qui etiam invitus videtur dolore ſanandus.] Ecce videtis, quemadmodum tanti teſtimonio patris non perſequatur coërcendo talia, ſed diligat emendando tales ſemper eccleſia. Facite ergo etiam vos, quod ſcientes intentionem Chriſtianitatis veſtræ frequenter hortamur, & date operam, ut talia fieri ultra non liceat: ſed etiam (quod vobis facillimum eſſe non dubito) hi, qui talia præſumpſerunt, ad piiſſimum Principem ſub digna cuſtodia dirigantur. ¶ Recolere enim debet celſitudo veſtra, quid per vos Deus fecerit tempore illo, quo Iſtriam, & Venetias tyranno Totila poſſidente, Francis etiam cuncta vaſtantibus, non ante tamen Mediolanenſem Epiſcopum fieri permiſiſtis, niſi ad clementiſſimum Principem exinde retuliſſetis, & quid fieri debuiſſet, ejus iterum ſcriptis recognoviſſetis: & inter ubique ferventes hoſtes, Ravennam tamen, & is, qui ordinabatur, & is, qui ordinaturus erat, providentia culminis veſtri deducti ſunt.

1 ¶ Inſertus Chalcedonenſi] *Actione quarta concilii Chalcedonenſis, in epiſtola Archimandritarum ad ipſum concilium pro rehabilitatione Dioſcori, citatur canon quintus concilii Antiocheni: & eodem ferè modo habetur in ea epiſtola, atq; hic refertur. Cum noſtra tamen antiqua verſione ipſius concilii magnoperè concordat.*

2 ¶ Vel orationem] *In utroq; concilio, id eſt, Antiocheno, priſca verſione, & Chalcedonenſi legitur,* curationem. *Græcè enim eſt,* ϗ μηκέτι θεραπείας τυγχάνειν.

C. XLIII. ¶ *Schiſmaticos, & hæreticos ſæculi poteſtates coërceant.*

Idem Narſæ patritio, & Duci in Italia.

DE *d* Liguribus, atque Veneticis, & Hiſtriis Epiſcopis quid dicam? quos idonea eſt excellentia veſtra & ratione, & poteſtate reprimere, & dimittis eos in contemptum Apoſtolicarum ſedium de ſua ruſticitate gloriari: cùm, ſi quid eos de judicio univerſalis ſynodi, quod Conſtantinopoli per primam nuper elapſam indictionem actum eſt, fortè movebat, ad ſedem Apoſtolicam (quomodo ſemper factum eſt) electis aliquibus de ſuis, qui dare & accipere rationem poſſent, dirigere debuerunt, & non clauſis oculis corpus Chriſti Dei noſtri, hoc eſt, ſanctam eccleſiam lacerare. Nolite ergo dubitare hujuſmodi homines principali vel judiciali auctoritate comprimere: quia regulæ *e* Patrum hoc ſpecialiter conſtituerunt, ut ſi qua eccleſiaſtici officii perſona, cui ſubjectus eſt, reſtiterit, vel ſeorſum collegerit, aut aliud altare erexerit, ſeu ſchiſma fecerit, iſte excommunicetur, atque damnetur. Quòd ſi fortè & hoc contempſerit, & permanſerit, diviſiones & ſchiſma faciendo, per poteſtates publicas opprimatur. Ecce domine, quod *a* animus veſter fortè timidus eſt, ne perſequi videaris, de Patrum vobis auctoritate hæc breviter dirigenda curavi, cùm mille alia exempla, & conſtitutiones ſint, quibus evidenter agnoſcitur, ut facientes ſciſſuras in ſancta eccleſia, non ſolùm exiliis, ſed etiam præſcriptione rerum, & dura cuſtodia per publicas poteſtates debeant coërceri.

C. XLIV. ¶ *Ab eccleſia unitate diviſi, à ſecularibus poteſtatibus coërceantur.*

Item Pelagius.

QVali *b* nos de gloriæ veſtræ ſtudiis judicio gratulemur, non ſolùm veſtram, ſed multorum ac penè omnium credimus habere notitiam: & idcircò nunc de his, quæ vobis præſentibus ibi fieri ſtupemus, fiducialiter apud gloriam veſtram duximus conquerendum. Thracius *c* ſiquidem, atque Maximilianus nomina tantùm Epiſcoporum habentes, & eccleſiaſticam ibi unitatem perturbare dicuntur, & omnes eccleſiaſticas res ſuis uſibus applicare: in tantum ut contra unum eorum, id eſt, Maximilianum uſque ad nos per tam longum iter, neceſſitate compellente quidam infatigabiliter venientes, preces offerrent. Ob quam cauſam Petrum Presbyterum ſedis noſtræ, ſed & Projectum notarium ad eadem loca duximus deſtinandos, ut ea, quæ canonicis ſtatutis à prædictis Pſeudoepiſcopis compererint commiſſa, vel digna debeant ibi ultione compeſcere, vel eoſdem ad nos uſque perducere. Et ideò ſalutantes paterno affectu gloriam veſtram, petimus, ut præfatis, qui à noſtra ſede directi ſunt, in omnibus præbeatis auxilium: nec putetis alicujus eſſe peccati, ſi hujuſmodi homines comprimuntur. Hoc enim & divinæ, & humanæ *d* leges ſtatuerunt, ut ab eccleſiæ unitate diviſi, & ejus pacem iniquiſſimè perturbantes, à ſæcularibus etiam poteſtatibus comprimantur. Nec quicquam majus eſt, unde Deo ſacrificium poſſitis offerre, quàm ſi id ordinetis, ut hi, qui in ſuam, & aliorum perniciem debacchantur, competenti debeant vigore compeſci.

C. XLV. ¶ *Iniquitas pravorum, quamvis bonis proficiat, tamen punienda eſt.*

Idem Pelagius Papa *Ioanni patritio.*

RElegentes *e* literas excellentiæ veſtræ, de injuria quidem, quam vobis iniquorum hominum præſumptio ingeſſit, valdè doluimus. Sed quia ſcimus occulto Dei judicio animam veſtram, etſi per aliorum iniquitatem, & ſuperbiam, à contaminatione ſchiſmatis cuſtoditam, egimus omnipotenti Deo gratias, qui etiam de malis hominum actibus bona operari conſuevit. Nec enim ſine illius providentia factum eſſe credendum eſt, ut inſenſati, & perverſi homines ad hoc uſque proſilirent, ut ſuam diviſionem, catholicam eſſe credentes eccleſiam, à ſua vos pollutione prohiberent. Sic enim per miſericordiam Dei etiam neſcientibus illis hoc factum eſt, ut à ſchiſmaticorum factione *f* eruti, catholicæ, quam diligitis, ſervari vos contigiſſet eccleſiæ. Quamvis igitur veſtra per illorum ſcelus utilitas facta ſit, nolite tamen impunitam præſumptionem iniquorum hominum graſſari permittere. Si enim hoc, quod in veſtram gloriam præſumpſerunt, non fuerit vindicta compreſſum, quòd in minoribus 1 non valeant puniri, ambigi ultra non debet. Exercete igitur in talibus debitam auctoritatem, & ne eis amplius talia committendi ſpiritus *g* creſcat, veſtris coërcitionibus reprimantur. Ad hoc ſiquidem Dei nutu etiam contra vos talia præſumpſerunt, ut talia vobis corrigentibus ab eodem *h* ſcelere alios poſſitis, Deo propitiante, munire. Quales autem ſint, qui eccleſiam fugiunt, Eufraſii vos ſcelera (quæ amplius occulta De' eſſe

a *11. q. 3. ſi quis Presbyter.* b *Cap. 5. c. 24.* c *ſuprà diſt. 45. & qui emendat.* d *Anſelm. lib. 6. c. 196. Poly. lib. 7. tit. 5. De hoc ſchiſmate B. Gregor. l. 4. epiſt. 50. & lib. 7. in diſt. 2. epiſt. 10. & alibi. Suprà proximo capite.* e *Canon. apoſt. 32. Antioch. 5.*

a *al. de quo animus.* b *Anſ. l. 12. cap. 40. Poly. ibidem.* c *al. Tertius.* d *al. mundanæ.* e *Anſ. l. 12. c. 47. Poly. ibid.* f *al. communione.* g *al. ſpes.* h *al. eorum.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

noluit) evidenter informant: qui in homicidio quidem nec hominis neceſſitudinem, nec fratris charitatem, nec ſacerdotii reverentiam cogitavit. Inceſtiolo autem adulterio *a* etiam ipſius vindictæ abſtulit modum: quia, ſi adulterium punias, non remanet, in quo vindicetur inceſtus. Si inceſtuoſo ingeras pœnam, inultum crimen adulterii remanebit. Ecce, de quo collegio ſunt, qui, quantum ad ſuperbiam ſuam injuriam vobis inferre moliti ſunt, & quantum ad providentiam Dei, impollutos vos eccleſiæ ſervaverunt. Auferte tales ab iſta provincia, utimini oblata vobis à Deo opprimendi perfidos occaſione. Quod tunc plenius fieri poterit, ſi auctores ſcelerum ad clementiſſimum Principem dirigantur, & maximè eccle. Aquilejenſis invaſor, qui & in ſchiſmate, & in eo 2 maledictus, nec honorem Epiſcopi poterit retinere, nec meritum.

1 ¶ Quòd in minoribus] *In aliquot vetuſtis, & apud Anſelmum legitur*, quid in minoribus valeant, ambigi, &c.

2 ¶ In eo] *Anſelmus habet*, & à ſchiſmatico maledictus.

C. XLVI. ¶ *In certamine, quod contra infideles geritur, quiſquis moritur, cæleſte regnum meretur.*

Item Nicolaus *exercitui Francorum.*

OMnium *b* veſtrûm eſſe volumus charitatem, quoniam quiſquis (quod non optantes dicimus) in hoc belli certamine fideliter mortuus fuerit, regna illi cœleſtia minimè negabuntur.

¶ *Ivo parte 10. cap. 87. verſ. omnium veſtrûm, hoc idem citat ex epiſtola Leonis IV. ad exercitum Francorum, ubi etiam affert id, quod infrà, ead. q. 8. c. omni timore. ex eodem Leone refertur.*

C. XLVII. ¶ *Non ſunt homicidæ, qui adverſus excommunicatos zelo matris eccleſiæ armantur.*

Item Vrbanus II. *Godefredo Lucano Epiſcopo.*

EXcommunicatorum *c* interfectoribus (prout in ordine eccleſiæ Romanæ didiciſtis (ſecundùm intentionem 1 modum congruæ ſatisfactionis injunge. Non enim eos homicidas arbitramur, quos adverſus excommunicatos zelo catholicæ matris ardentes, aliquos eorum trucidaſſe contigerit. Ne tamen ejusdem eccleſiæ matris diſciplina deſeratur, eo tenore, quem diximus, pœnitentiam eis indicito congruentem, quâ divinæ ſimplicitatis oculos adverſus ſe complacare valeant, ſi fortè quid duplicitatis pro humana fragilitate in eodem flagitio incurrerint *d*.

1 ¶ Intentionem] *Ivo & Pannormia habent*, intentionem ipſorum: *ſed ob gloſſam non eſt additum.*

C. XLVIII. ¶ *Pax eccleſiæ mœſtitiam conſolatur perditorum.*

Item Auguſtinus *epiſtola 50. ad Bonifacium de coërcendis hæreticis.*

QVis *e* enim noſtrûm 1 velit aliquem illorum non ſolùm perire, verùm etiam aliquid perdere? Sed ſi aliter non meruit pacem habere domus David, niſi Abſalon filius ejus in bello, quod gerebat contra patrem, fuiſſet extinctus, quamvis magna cura mandaverat ſuis, ut eum, quantum poſſent, vivum, ſalvumque ſervarent, ut eſſet cui pœnitenti paternus affectus ignoſceret, quid ei reſtitit, niſi perditum flere, & ſui regni pace acquiſita, ſuam mœſtitiam conſolari?

1 ¶ Noſtrûm] *Emendatum eſt ex B. Auguſtino, à quo parum diſcordat Ivo. Antea apud Gratianum legebatur*, Quis enim veſtrûm velit aliquem inimicorum ſuorum non ſolùm, &c.

Si ergo viri ſancti, & publicæ poteſtates bella gerentes non fuerunt tranſgreſſores illius mandati, [*Non occides:*] *quamvis quoſ[illegible] flagitioſos digna morte perimerent; ſimiles ſuæ poteſtati obedien[illegible] eſt reus homicidii; ſi ejus Imperio quemlibet flagitioſum interfe[illegible]rit, ſi homicidas, & venenarios punire non eſt effuſio ſanguinis, [illegible] legum miniſterium, ſi pax eccleſiæ mœſtitiam conſolatur perditorum, ſi illi, qui zelo catholicæ matris accenſi excommunicatos interfi[illegible] homicidæ non judicantur: patet, quòd malos non ſolùm flagella[illegible] ſed etiam interfici licet. Sed quæritur, ſi contingat aliquos [illegible] puniri ab his, qui non habent legitimam poteſtatem, an ſint rei [illegible] ſi ſanguinis hi, per quos puniuntur?*

C. XLIX. ¶ *Aliquando puniuntur peccata per populos juſſu divino excitatos.*

De his ita ſcribit Ambroſius *lib. 2. de Cain & Abel, cap. 4.*

REmittuntur peccata per Dei verbum, cujus levita [illegible]terpres, & quidam executor eſt. Remittuntur [illegible] iam per officium ſacerdotis, ſacrumque miniſterium [illegible]niuntur quoque per homines; ſicut per judices, qui [illegible]ſtate ad tempus utuntur. *& infrà.* ¶ Puniuntur pec[illegible] etiam per populos: ſicut legimus, quia ſæpè *a* ab [illegible] nigenis Dei juſſu excitatis, propter divinæ majeſtatis [illegible]fenſam, ſubactus *b* eſt populus Iudæorum.

Hinc notandum eſt, quòd aliquando punit Deus peccata [illegible] ſcientes, aliquando per ſcientes. Per neſcientes peccata [illegible] ut c *per Senacherib, & per Nabuchodonoſor, & per Antiochum, [illegible] per Principes Romanorum, & per nonnullos Reges gentilium po[illegible]lum Iſraeliticum delinquentem aliquando afflixit, aliquando [illegible] pervavit. Unde ipſe Dominus ait per Prophetam:* d [*Virga fu[illegible]roris mei Aſſur: ipſe autem non cognovit.*] *Aſſur est virga furoris Domini: quia per eum innumeras gentes divina juſtitia flagellare diſpoſuit. Ipſe verò non cognovit: quia [illegible] tus, victorias, quam aſſecutus fuerat, non divinæ [illegible] ribus attribuit. Unde contra ejus ſuperbiam Dominus [illegible] dicens:* e [*Nunquid gloriabitur ſerra contra eum, qui ſecat [illegible] aut nunquid exaltabitur ſecuris contra eum, qui cædit [illegible] Quibus ſimilitudinibus ſatis perſpicuè oſtenditur, quòd ſicut [illegible] & ſecuris nec ſecare, nec cadere ligna poſſunt, niſi ab alio [illegible] ac ideò contra regentes ſe ſuperbire non debent, ſic illi, per quos [illegible] punit, abſque nutu divinæ diſpoſitionis nihil agere valent: [illegible] contra regentem ſe ſuperbire eis non licet. Tales in eo quod [illegible]unt, Deo ſervire dicuntur: in eo autem quòd ignorantes ſe [illegible] niſtros iræ Dei, impia vanitate ſuperbiunt, mercedem ſuæ [illegible] Deo non niſi temporalem inveniunt: pœnam verò ſuæ ſuperbiæ [illegible] effugiunt. Unde, cum Dominus diceret ad Prophetam de Nabuchodonoſor,* [*Quid* f *dabo ei pro labore, quo ſervivit mihi [illegible] Tyrum?*] *ſtatim ſubjunxit:* [*Da,*] *hoc eſt, daturus ſum [illegible]* [*Ægyptum, & Æthiopiam.*] *Cum autem in corde ſuo [illegible] ens poſtea diceret:* g [*Nonne hæc eſt Babylon, quam ego [illegible] robore regni mei? &c.*] *ſtatim immutavit Deus [illegible] mentem ejus, & induit eum ferina beſtialitate, ut ab hominibus fugiens cum beſtiis viveret. Per Antiochum* h *quoque cum [illegible] lolatriam judaicæ plebis Dominus puniret, & pacem, quam [illegible] ge Dei abjecta, & ex ſacris nationum aſſumptis quærebant, [illegible] in perniciem verteret, quia Dei diſpoſitionem ignorans, ſuæ [illegible] cultati devaſtationem illius plebis attribuit, imprecatur [illegible] Propheta* i, *dicens:* [*Effunde iram tuam in gentes, quæ [illegible] noverunt, & in regna, quæ non invocaverunt nomen tuum: [illegible]*

a *al. in adulterio.* b *Ivo p. 10. ca. 87. Pannorm. lib. 8. cap. 30.* c *Ivo p. 10. c. 54. Pann. l. 8. c. 11.* d *al. contraxerint.* e *Ivo p. 10. c. 59. 2. Reg. 18.*

a *Sæpè alienigenis.*] *orig.* b *ſubjectus.*] *orig.* c *[illegible] 25. 1. Mach. 5.* d *Eſa. 10.* e *Eſa. ibid.* f *Ezech. [illegible] aliter, quàm in vulg. aut apud 70.* g *Dan. 4.* h *1. Mach.* i *Pſal. 78.*

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

dicant in gentibus, ubi eſt Deus eorum?) Similiter cùm per Romanos peccatum mortis Chriſti Deus punire decreviſſet, urbis excidium, & Judaicæ plebis miſeram captivitatem ſuis viribus aſcribere voluerunt: unde contra eos Propheta imprecatur, dicens, a [Leva manus tuas in ſuperbias eorum, qui te oderunt.] & qui multa maligne operati, monumenta ſuæ victoriæ poſuerunt in medio atrio tuo. ¶ Per ſanctos peccata puniuntur, ſicut Deus per filios Iſrael voluit peccata punire Amorrhæorum b, & Chananæorum, & aliarum gentium: quarum terram Iſraelitis poſſidendam dedit: quibus etiam præcipit c, ut nemini eorum parcerent, ſed omnes morti traderent. Quod propter peccata eorum illis contigiſſe ex verbis Domini apparet: qui cùm diceret ad Abraham, [Semini d tuo dabo terram hanc,] veluti quæreret, quare non modo eam das mihi, adiecit, (Nondum enim ſunt peccata Amorrhæorum conſummata.) Quæ tunc intelliguntur fuiſſe conſummata, cùm populus Dei ab Ægyptiaca ſervitute liberatus, terram eorum, ſicut Abrahæ promiſſum fuerat, in hæreditatem accepit. ¶ Cùm ergo ſic divino inſtinctu ad puniendum peccata populi excitantur, ſicut populus ille Judæorum invitatus ad occupandum terram promiſſionis, & ad delendas gentes peccatrices, ſine culpa noxius ſanguis effunditur, & quæ male poſſidentur, in jus, & Dominium ritè tranſeunt bonorum. Cum verò occulto inſtinctu aliqui moventur ad perſequendum, ut fuit Sennacherib, & cæteri, qui populum delinquentem perſecuti ſunt, licet occulto inſtinctu operante illorum meritis incitentur ad perſequendum: tamen, quia prava intentione non peccata delinquentium punire, ſed illorum bona rapere, vel ſuæ ditioni ſubjicere quærunt, non ſunt immunes à crimine. De quibus etiam notandum, quòd aliquando excitantur ad puniendum peccata hominum, & tandem per bonos correctos ipſi quoque puniuntur: ſicut in libro Judicum legitur e de Iabin Rege Chananæorum, & de Madianitis: quos propter idololatriam populi ſuſcitavit eos Deus, ut Iſrael affligerent, & terram eorum occuparent. Cùm autem populus Iſrael ſub manibus eorum diutius afflictus peccatum ſuum recognoſceret, & per pœnitentiam ſibi Deum placaret, Dei præcepto, & f Barach comitatus, Delboram Prophetiſſam uxorem Lapidoth, Iabin Regem Chananæorum, & Zizaram ducem exercitus ſui occidit: & Gedeon Zebee, & Salmana Reges Madianitarum, & Oreb & Zeb duces eorum morti tradidit. Apparet ergo, quòd aliquando per legitimam poteſtatem gerentes, aliquando per populi hoſtes adverſitates, mali pro peccatis ſuis non ſolùm flagellantur, ſed etiam perduntur. Nec eſt contrarium illud Auguſtini, quo ad Marcellinum pro Circumcellionibus ſupplicans, rogabat, ut virgis eos coërceret, non morte perderet. Quamvis g enim ſupplicando ſpatium vitæ eis reſervari poſcit, non tamen aliquid ſtatuit, quo tales morte plectuntur non obſervandum docuit.

QVÆSTIO VI.

QVod autem quæritur, an mali ſint cogendi ad bonum, facile apparet. Antiquus namque populus ille metu pœnarum ad obſervationem legis cogebatur. In Evangelio h quoque Dominus ait diſcipulis ſuis: (Nolite timere eos, qui corpus occidunt, animam autem non poſſunt occidere: ſed potius eum timete, id eſt, eum timore ſervite, (qui poteſt animam & corpus perdere in gehennam.) Paulus quoque cùm eccleſiam Dei perſequeretur in itinere cæcatus i ad Deum converti coactus eſt. Unde & alibi ſimilem teſtatus eſt, dicens, k (Noviſſimè autem omnium tanquam abortivo viſus eſt & mihi.)

C. I. ¶ Eccleſia malos debet cogere ad bonum, ſicut Chriſtus Paulum coëgit.

Hæc Auguſtinus ſcribit epiſt. 50. ad Bonifacium.

a Pſalm. 73. b Iſiue 5. & 6. c Deuter. 7. d Geneſ. 15. e Iud. 4. f Iud. 8. g ſup. ead. cap. 1. h Matt. 10. i Act. 9. k 1. Corinth. 15.

SChiſmatici dicunt: cui a vim Chriſtus intulit quem coëgit? Ecce habent Paulum Apoſtolum. Agnoſcant in eo prius cogentem Chriſtum, & poſtea docentem: prius ferientem, & poſtea conſolantem. Mirum eſt autem, quomodo ille, qui pœna corporis ad Evangelium coactus intravit, plus illis omnibus, qui ſolo verbo vocati ſunt, in Evangelio b laboravit: & quem major timor compulit ad charitatem, ejus perfecta c charitas foras miſit timorem. Cur ergo non cogeret eccleſia perditos filios, ut redirent, ſi perditi filii coëgerunt alios, ut perirent? Quamvis & illos, quos non coëgerunt, ſed tantummodò ſeduxerunt, ſi per terribiles, ſed ſalubres leges in ejus gremium revocentur, blandius pia mater amplectitur: & de illis multò amplius, quàm de illis, quos nunquam perdiderat, gratulatur. ¶ An non pertinet ad diligentiam paſtoralem, etiam illas oves, quæ non violenter ereptæ, ſed blandè, leniterque ſeductæ à grege aberraverint, & ab alienis poſſidere cœperint, inventas ad ovile Dominicum, ſi reſiſtere voluerint, flagellorum terroribus, vel etiam doloribus revocare? *Item infrà.* ¶ A Chriſto coactum oſtendimus Paulum. Imitatur itaque eccleſia in iſtis cogendis Dominum ſuum. Quæ prius, ut neminem cogeret, expectavit, ut de fide Regum atque gentium prædictio d prophetica compleretur. ¶ Etiam hinc enim non abſurdè intelligitur illa Apoſtolica ſententia, ubi beatus Paulus dixit. e (Paratus ulciſci omnem inobedientiam, cùm completa fuerit prior veſtra obedientia.) ¶ Unde & ipſe Dominus ad magnam cœnam ſuam prius adduci jubet convivas, poſtea cogi. Nam, cùm ei ſervi ſui reſpondiſſent, f (Domine factum eſt, quod juſſiſti, & adhuc locus eſt: exite, inquit, in vias & ſepes, & quoſcunque inveneritis, cogite intrare.) In illis ergo, qui primò leniter adducti ſunt, completa eſt prior obedientia: in iſtis autem, qui coguntur, inobedientia coërcetur. *Item infrà.* ¶ Si per poteſtatem, quam per religionem, ac fidem Regum, tempore, quo debuit, divino munere accepit eccleſia, ii, qui inveniuntur in viis & ſepibus, id eſt, in hæreſibus & ſchiſmatibus, coguntur intrare, non quia coguntur, reprehendant, ſed quò cogantur, attendant.

¶ *Initium hujus capituli apud B. Auguſtin. ibi de Donatiſtis agentem, ſic habet,* Ubi eſt, quod iſti clamare conſueverunt, liberum eſt credere, cui vim, &c. *ut ſup. ead. q. 4. quis nos. verſ. cui vim.*

C. II. ¶ *Variis modis errantes corripiuntur à Deo.*

Item *ad Donatiſtas, epiſt. 166.*

QVod g erraverat (inquit Dominus) non revocaſtis, & quod perierat, non requiſiſtis.) Hoc vobis per nos ipſe Deus facit; ſive obſervando, ſive minando, ſive corripiendo, ſive damnis, ſive laboribus, ſive per ſuas occultas admonitiones, vel viſitationes, ſive per poteſtatum temporalium leges.

C. III. ¶ *Non eſt conſiderandum, quòd quiſque cogitur, ſed quale ſit illud, quò cogitur.*

Item *in epiſt. 48. ad Vincentium.*

VIdes, ut opinor, non eſſe conſiderandum, quòd quiſque cogitur, ſed quale ſit illud, quò cogitur, utrum bonum, an malum: non quòd quiſque bonus poſſit eſſe invitus, ſed timendo quod non vult pati, vel relinquit impedientem animoſitatem, vel ignoratam compellitur cognoſcere veritatem, ut timens, vel reſpuat falſum,

a *Sup. ead. quæſt. 4. quis nos. Ivo p. 10. cap. 59.* b *1. Ioan. 2.* c *1. Corinth. 15.* d *prædicatio.] orig.* e *2. Cor. 10.* f *Luc. 14.* * *al. poteſtate. ſup. ead. q. 4. ipſa pietas.* ✝. *ſi per poteſtatem.* g *Ivo p. 10. c. 64. Ezech. 34.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN